

Streszczenie

Rozprawa doktorska „Determinanty konkurencyjności regionalnego portu lotniczego”

W ostatnich latach obserwuje się intensywny rozwój polskiego sektora lotnictwa cywilnego, w szczególności regionalnych portów lotniczych. Na funkcjonowanie polskich portów lotniczych niewątpliwie istotnie wpłynęła transformacja ustrojowa lat 90. XX wieku, akcesja Polski w struktury UE będąca następstwem silnych przeobrażeń instytucjonalno-prawnych, a także zmiany warunków społeczno-gospodarczych. Zmiany, które nastąpiły w ciągu ostatnich dwóch dekad skłaniają do podjęcia badań nad stanem rozwoju i działalnością polskich regionalnych portów lotniczych. Zagadnienie konkurencyjności jest szeroko omawiane w literaturze przedmiotu, jednakże istnieje zauważalna luka w zakresie problematyki konkurencyjności regionalnych portów lotniczych w Polsce.

Rozprawa doktorska „Determinanty konkurencyjności regionalnego portu lotniczego” poświęcona jest identyfikacji zbioru kluczowych czynników przewagi konkurencyjnej regionalnego portu lotniczego. **Celem niniejszej pracy** było wzbogacenie koncepcji konkurencyjności portu lotniczego oraz wyznaczenie determinant konkurencyjności polskich RPL; ukazanie wielostronności relacji i zależności pomiędzy obiektem badań, jakim jest regionalny port lotniczy, a uwarunkowaniami zewnętrznymi. Do realizacji postawionego celu pracy, posłużono się aktualnym stanem polskich regionalnych portów lotniczych, jak również przedstawiono możliwości i ograniczenia związane z ich dalszym efektywnym funkcjonowaniem na rynku usług lotniczych, zwłaszcza w segmencie usług pasażerskich.

Podstawowa **hipoteza pracy** stanowi, iż istnieje usystematyzowany zbiór determinant rozwoju regionalnego portu lotniczego, które kształtują jego pozycję konkurencyjną i są istotnymi źródłami jego rozwoju. Na rozwój portów lotniczych ma wpływ wiele czynników. Zachodzące procesy mają charakter wielopłaszczyznowy i przenikają się nawzajem. W pracy ukazano rolę i znaczenie możliwości rozwoju polskich portów lotniczych na tle aktualnej sytuacji gospodarczo-politycznej oraz w aspekcie prognoz dotyczących rozwoju tego sektora.

Weryfikacja hipotezy polegała na przeprowadzeniu analizy wybranych czynników konkurencyjności regionalnego portu lotniczego. W oparciu o zbudowaną listę potencjalnych czynników konkurencyjności regionalnego portu lotniczego działającego na rynku polskim podjęto próbę analizy ekonometrycznej związków pomiędzy ich zbiorami, co stanowiło podstawę opracowania modelu konkurencyjności przydatnego w zarządzaniu regionalnymi portami lotniczymi w Polsce.

Rozprawa doktorska składa się z sześciu zasadniczych części o charakterze teoretycznym (rozdział I i II), metodologicznym (rozdział III), eksplanacyjnym (rozdział IV i V) oraz empirycznym (rozdział VI).

Praca realizuje funkcję deskryptywną oraz eksplanacyjną. Funkcja deskryptywna, jest realizowana w rozdziałach I i II. Z kolei funkcja eksplanacyjna, w kolejnych rozdziałach. Przy czym rozdział ostatni-VI stanowi część empiryczną pracy, w której podjęto próbę wyłonienia determinant konkurencyjności polskich regionalnych portów lotniczych. Dane wykorzystane w analizie miały charakter danych panelowych. W niniejszej pracy wzięto pod uwagę 11 obiektów, albowiem w analizowanym okresie 11 polskich portów lotniczych aktywnie funkcjonowało na rynku usług lotniczych. W tym przypadku obiektami było 11 portów lotniczych ($n=11$), których cechy podlegały obserwacji w 4 kolejnych latach od 2007 do 2010 roku ($T=4$). Łączna liczebność próby nT wynosiła zatem 44 obiektookresów. W rozprawie przedstawiono model ekonometryczny, pozwalający na ocenę istotności wpływu poszczególnych cech z uprzednio określonego zbioru na kształtowanie się pozycji konkurencyjnej poszczególnych polskich RPL, a jedną z podstawowych zmiennych był udział konkretnych polskich portów lotniczych w rynku przewozów pasażerskich w Polsce.

Wyniki analizy ekonometrycznej wskazują, że główny udział w wyjaśnieniu zmienności przyjętego w analizie wskaźnika liczby pasażerów przypadających na 100 mieszkańców regionu mierzącego konkurencyjność polskich portów zdają się mieć indywidualne efekty niezmiennne w czasie, charakterystyczne dla poszczególnych lotnisk. Wpływ efektów indywidualnych na konkurencyjność portów jest wypadkową charakterystycznych dla nich czynników niezmiennych w czasie. Wśród tych niemierzalnych czynników niezmiennych w czasie można wskazać: historycznie ugruntowaną pozycję portów – dominującą rolę portu centralnego oraz portów w największych miastach i aglomeracjach wojewódzkich (m.in. w Krakowie – RPL KRK, Katowicach – RPL KTW, Gdańsku – RPL GDN czy we Wrocławiu – RPL WRO) oraz lokalizację i bliskość danego portu lotniczego względem innego lotniska – odległość analizowanego portu do najbliższego portu lotniczego będącego konkurentem (wpływ tego elementu uwidocznił się szczególnie w przypadku portu lotniczego w Łodzi, dla którego zaobserwowano silny ujemny charakter efektu indywidualnego; RPL LCJ zdaje się przegrywać na rynku usług lotniczych ze stosunkowo niedaleko położonym portem centralnym Warszawa-Okęcie – PL WAW). Analiza ekonometryczna wykazała także, iż wśród rozpatrywanych charakterystyk zmieniających się w czasie czynnikami najistotniej kształtującymi stopień konkurencyjności poszczególnych polskich portów lotniczych z poziomu mikrootoczenia (charakteryzującymi relacje portów z liniami lotniczymi) były: liczba tras obsługiwanych przez port oraz udział operacji niskokosztowych przewoźników w ogóle wykonywanych w porcie operacji.

Zagadnienie konkurencyjności polskich RPL jest ciekawym obszarem badawczym ze względu na dynamicznie zmieniającą się sytuację na szeroko rozumianym rynku lotniczym. Niniejsza praca miała na celu wzbogacenie koncepcji konkurencyjności portu lotniczego oraz wyznaczenia determinant konkurencyjności polskich RPL. Można mieć nadzieję, iż niniejsza praca będzie stanowiła pożyteczny krok w drodze do rozpoznania czynników decydujących o poziomie konkurencyjności polskich lotnisk w ujęciu przekrojowo-czasowym.